

Avesta Whiskysällskaps provning nr 18 2006-10-14

Sammanfattning

Text: Arne Hellberg. Foto: Arne Hellberg

Föreningens femte provning för året genomfördes på Restaurang Kungsgatan 4 i Avesta. Temat för kvällen var region "Highland" och föreläsare var Hans Sundquist.

Provningen hade 49 deltagare varav 15 gäster. Fem av dessa blev medlemmar på plats så föreningen har därmed passerat 130 medlemmar.

Generell information

Styrelsen hälsade deltagarna välkomna och informerade om

- SWF buteljering 2006
 - Leverans är beräknad till 1 november
- SWF Whisky Convention
 - 10 medlemmar deltog. Hans Sundquist AWS valdes till revisor i SWF.
- Mackmyra
 - Den planerade Provsmakningen i höst blev inte av utan vi gör ett nytt försök att prova föreningens fat i början av nästa år
- Bokerbjudande
 - AWS erbjuder medlemmarna att köpa Malt Whisky Yearbook 2007 genom föreningen. Erbjudande skickas ut inom kort.
- Jubileum
 - Dagen till ära fyllde förening 3 år
- Kommande provningar
 - Provning 19 – Highland Park med Gerry Tosh i Borlänge. Buss ordnas.
 - Provning 20 – Balvenie med Christian Ingerhed

Föredrag och Provning

Hans Sundquist började föredraget med att förklara regionen Highland.

Regionen Highland:

I regionen finns idag 22 aktiva destillerier av totalt ca: 90 destillerier i Skottland. Speyside med sina 40-tal ligger förvisso i Highland men räknas som en egen region. Sammanlagt står dessa destillerier för ca: 20% av den totala produktionen. Indelning av regionerna kan skilja sig åt i böcker och info på webben. Uppdelning är inget facit då några destillerier ligger på gränsen och definieras olika beroende på källa. Nedanstående indelning är från Per Ellsbergers bok "Skotsk whisky".

Regionen Highland delas i sin tur ofta upp i fyra delar, namngivna efter våra fyra vädersträck.

Northern Highlands

Här återfinns 8 destillerier.

- **Balblair (8% till malt whisky)**
- **Clynelish**
- **Dalmore**
- **Glenmorangie (70% till malt whisky)**
- **Glen Ord**
- **Pulteney (Old) (23% till malt whisky)**
- **Royal Brackla**
- **Teaninich**

Av dessa 8 så är det Pulteny med sin storsäljare Old Pulteny 12 år, Glenmorangie med sin 10 åriga samt flertalet fatvarianter och i viss mån Dalmore med sin Cigar malt som är känd för den breda publiken. Dvs de finns i varierande grad i systembolagets butiker då de ingår i det ordinarie sortiment. Hos de övriga går största delen av produktionen till blended men samtliga har minst en single malt på marknaden.

Eastern Highlands

Här återfinns 4 destillerier.

- **Fettercairn (4% till malt whisky)**
- **Glencadam**
- **Glen Garioch (100% till malt whisky)**
- **Royal Lochnagar**

Av dessa 4 är det endast Glen Garioch som har någon större spridning som single malt. Någon Destilleributeljering finns inte på systembolaget men väl på tax-free butikerna på flygplatser, Ålands-färjor mm. På systembolaget för alla en undanskymd tillvaro då det, i bästa fall, endast finns (dyra) specialbuteljeringar tillgängliga.

Southern Highlands

Här återfinns 8 destillerier.

- **Aberfeldy (1% till malt whisky)**
- **Blair Athol (10% till malt whisky)**
- **Deanston**
- **Edradour**
- **Glengoyne (11% till malt whisky)**
- **Glenturret**
- **Loch Lomond**
- **Tulibardine**

Av dessa 8 så är det Glengoyne som är mest känd och som har flertalet destilleributeljeringar på systembolaget. Deanston, Loch Lomond och Tulibardine saknas till synes helt på den svenska marknaden.

Western Highlands

Här återfinns endast 2 destillerier.

- **Ben Nevis**
- **Oban**

Ben Nevis har 5 gånger större produktion än Oban men som en av "six classic malts", numera "classic malts" då de är fler än sex, är det mest kända destilleriet av de två.

Föreläsare Hans Sundquist pratar på med den skotska whiskykartan i bakgrunden

Nedlagda destillerier

Brora, Glen Albyn, Glen Esk och Millburn är exempel på, sedan tidigt 80-tal, nedlagda Highland-destillerier där det fortfarande finns enstaka buteljer kvar ute på marknaden

Produktionskapacitet

Vem är stor och vem är liten? Bara för att destilleriet är okänt behöver det inte vara litet och tvärt om! Totalt sett är det Glenfiddich som är störst med en kapacitet på 10 000 000 liter per år. Som god tvåa kommer Macallan med sina 6 000 000 liter. Snittet för alla destillerier i Skottland är 2 464 000 liter. Det innebär att det även finns några riktigt små destillerier också.

Störst i Highland är Glenmorangie med sina 4 000 000 liter. Det minsta destilleriet är Edradour med sina 90 000 liter och som tillsammans med Kilchoman (nytt Islay-destilleri) är de minsta i hela Skottland. Av de mer kända så har Oban en kapacitet på och bara 700 000 liter. Pulteny med sina 1 000 000 liter är också ganska litet emedan det, för många, okända destillerierna Clynelish och Blair Athol haren kapacitet på 3 200 000 respektive 2 000 000 liter. För siffernörden finns alla dessa siffror och lite till i "The Malt Whisky Yearbook 2007".

Som jämförelse kan sägas att Mackmyra har en maxkapacitet på 600 000 liter per år vid kontinuerlig drift. Dit är det dock långt kvar då man för närvarande destillerar säsongvis.

Whiskyn som skulle provas

[AWS not: Detta var en halvblind provning, vilket innebär att deltagarna får veta vilken whisky som deltar, men inte vilken som finns i vilket glas. Därför berättade Hans om respektive destilleri och Whisky i annan ordning än innehållen i glasen. Nedan så anges den ordning föreläsningen hade. Under rubriken "Omröstningsresultat" längre ner i denna sammanfattning framgår det vilket glas som var vilket.]

Balblair (Nothern Highland)

Ägare: Inver House Distillers (äger 5 destillerier)
Startår: 1790
Produktionskapacitet: 1 330 000 liter per år
Ingår/ingick i Blended: Ballentine, Bell's, White & Mackay, Hankey Bannister

Destilleriet ligger i samhället Ederton som anses ha Skottlands renaste luft vilket föranlett att man kallar sin standardutgåva för "elements" för att belysa detta. 1996 var det ytterst nära att destilleriet skulle läggas ned men det såldes i sista stund till de nuvarande ägarna.

Prov ? - Balbalir 16 år

	<p><u>Balbalir 16 år, 40%</u></p> <p>Whiskyn görs av örökt malt men vattnet, som kommer från en torvrik mosse, sätter sin prägel på whiskyn som lagras både på bourbon och sherry-fat.</p> <p><u>Noteringar från deltagarna</u></p> <p>Doft: frukt Smak: vanilj, smörkola Eftersmak: kort, menlös!</p>
---	--

Clynelish (Northern Higlans)

Ägare: Diageo (äger 26 destillerier)
Startår: 1967 (1819)
Produktionskapacitet: 3 400 000 liter per år
Ingår/ingick i Blended: Johnnie Walker Gold Label, Compass Box Eleuthra

Destilleriet ligger i staden Brora och den whiskyintresserade vet att det finns en whisky med det namnet. Destilleriet Clynelish startade redan 1819 men i samband med att man byggde ett helt nytt destilleri bredvid det gamla uppstod problem med namnet då man inte får sälja whisky från 2 olika destillerier under samma namn. Det gamla destilleriet döptes då om till Brora och producerade, från 1969 till dess stängning 1983, en mycket rökig whisky.

Clynelish producerar en lätt rökig whisky som finns som en 14-åring i serien "Hidden Malts". Givetvis står det "Since 1819" på etiketten. Diageo har nyligen även släppt en 1991 Distiller's edition slutlagrad på oloroso-fat i sammananda som man gjort med sina utgåvor i serien "Classic Malts"

Prov ? – Clynelish 14 år - SWF nr 1

	<p><u>Clynelish 1989, 14 år, 43,6%</u></p> <p>Denna Clynelish från 1989 är den första buteljeringen exklusivt för Svenska Whiskyförbundet (SWF). Whiskyn, som lagrats på ett bourbon-fat, buteljerades (av Symposion) vid en styrka av 43,6%. Totalt gav fatet 384 flaskor á 0,5 liter.</p> <p><u>Noteringar från deltagarna</u></p> <p>Doft: läder, rökt skinka, "tjärlek" Smak: godast! Eftersmak: medellång, baconchips</p>
---	--

Glen Garioch (Eastern Highlands)

Ägare: Morrison Bowmore (äger 3 destillerier)
Startår: 1797
Produktionskapacitet: 400 000 liter per år
Ingår/ingick i Blended: Rob Roy, Vat 69

Det lilla destilleriet ligger i det lilla samhället Oldmeldrum inte långt från Aberdeen och har varit stäng i två omgångar i modern tid, 1968-73 och 1995-97. Man slutade med golvmältning så sent som 1993 och man använder idag bara ett par pannor, dvs en mäskpanna och en spritpanna. Malten man använder sig av kommer från Beards Central Maltings och har ett mycket lågt ppm (< 1). Noterbart är att fram till 1979 torkades kornet med torv i 4 timmar och var då en tuff och rökig whisky. I dag säljs all whisky som single malt och man har standardbuteljeringar i åldrarna 8, 10, 12, 15 och 21 år.

Prov ? – Glen Garioch 15 år

	<p><u>Glen Garioch 15 år, 43 %</u></p> <p>Whisky hälls på både sherry och bourbon-fat och lagras i Morrison-Bowmores moderna lagerhus i Glasgow.</p> <p><u>Noteringar från deltagarna</u></p> <p>Doft: skumbanan, kola Smak: lätt rökig Eftersmak: kort, något spritig</p>
--	--

Glengoyne (Southern Highlands)

Ägare: Ian Macleod Distillers (Privatägt destilleri)
Startår: 1833
Produktionskapacitet: 1 100 000 liter pwer år
Ingår/ingick i Blended: Faumos Grouse, Lang's, Cutty Sark (t o m 2003)

Glengoyne är det sydligaste av alla Highland-destillerier och ligger bokstavligen talat på gränsen till "Lowland". Faktum är att lagerlokalerna på andra sidan gården ligger i "Lowland". Ian Macleod Distillers är från början en oberoende buteljörare som gjort som Gordon & MacPhail, dvs köpt ett eget destilleri, vilket man gjorde 2003. Man har en stor mäskpanna på 16 000 liter och två små spritpannor på 5 000 liter. Det flesta destillerier har dock oftast pannorna parvis. Spritpannorna har en ovanlig form som gör att destillationen går väldigt långsamt vilket sätter sin prägel på den färdiga produkten. Man har standardbuteljeringar i åldrarna 10, 12, 17 och 21 år.

Prov ? – Glengoyne 21 år

	<p><u>Glengoyne 21 år, 43 %</u></p> <p>Whiskyn som är producerad av örökt malt har legat till 100% på sherryfat varav 3/10 har legat på "first fill" oloroso-fat. Man har nyligen ökat andelen "first fill" – fat för att få en fylligare whisky då kritik riktades mot den "gamla" 21:an.</p> <p><u>Noteringar från deltagarna</u></p> <p>Doft: mocca, sötma Smak: sherry, kola Eftersmak: lång, stark</p>
---	---

Oban (Western Highlands)

Ägare: Diageo (1 av 26 destillerier)
Startår: 1794
Produktionskapacitet: 700 000 liter per år
Ingår/ingick i Blended: Old Mull

Destilleriet, som är äldre än själva staden, ligger mitt i centrum och mycket nära hamnen. Den mest kända byggnaden i Oban är dock inte destilleriet utan det stor runda monumentet i romersk stil som på bilder ofta skymtas på kullen bakom destilleriet. Whiskyn från Oban buteljeras mycket sparsamt och finns som 14-årig, Distiller's Edition (som kommer säsongvis), samt en 1984/20 år och 1969/32 år i begränsad upplaga.

Prov ? – Oban 14 år

Oban 14 år, 40 %

Whiskyn, som lagras uteslutande på bourbon-fat, är lätt rökig och präglas av närheten till havet. Den ingår i serien "Classic Malts" och finns även i en något äldre utgåva som "Distiller's Edition" där man slutlagrat whiskyn på sherry-fat.

Noteringar från deltagarna

Doft: lätt rök, vanilj, salt
Smak: angenäm, salt
Eftersmak: fyllig, medellång

Omröstningsresultat:

Efter provningen ställdes Hans frågan om vilken whisky som deltagarna hade som favorit. Fördelningen blev efter handuppräckningen,

Prov	Whisky	Antal röster
Prov 1	Glengoyne 21 år	6
Prov 2	Glen Garioch 15 år	2
Prov 3	Balblair 16 år	7
Prov 4	Oban 14 år	14
Prov 5	Clynelish 1989, 14 år	18

Clynelish kan därmed utses som kvällens vinnare av denna Highland-provning.

Annat smått och gott:

Föreningen bjöd avslutningsvis på en "Busty Nail" bestående av lika delar Laphroaig 10 år och LFW's whiskylikör. Den söta whiskylikören blandad med en rökig Islay-whisky ger en spännande smakkombination som många tyckte "passar till kaffet".

Loch Fyne Whisky Liqueur är en 40% likör baserad på 12-årig whisky och finns endast att köpa hos Loch Fyne Whiskies. Priset är ca: 520SEK inklusive frakt.

Den omtyckta kartan över skottland och dess destillerier som till och från används vid provningarna fanns denna gång till salu. Pris 100 SEK. Det finns fortfarande kvar några kartor som vi kommer att ha till försäljning på vår kommande provning.

Lotteri och avslutning

Ett lotteri hölls som vanligt efter provningen. Den här gången var det 19 deltagare som tog tillvara materbjudandet som den här gången var en viltgryta (älg) med ris. Det hela avslutades med lite kaffe.

Källor och hänvisningar:

- www.whiskyguiden.se
- www.systembolaget.se
- Malt Whisky Yearbook 2007
- "Skotsk Whisky" av Per Ellsberger
- Personliga anteckningar från diverse provningar

Sammanställning över provad whisky:

Uppgifterna kommer från Systembolaget om inget annat anges.

Balblair 16 år	459kr (70 cl)
Privatimport	Alkoholhalt 40%
Färg	Bärnstensfärgad med gyllene inslag.
Doft	Doft av söt frukt, knäck, vanilj och ekfat. Samt rik på doft från nötter och kryddor.
Smak	Medel till fyllig smak, söt och fruktig med karaktär av knäck och nötter

Clynelixh 1989, 14 år	370 (70 cl)
Specialbuteljering SWF	Alkoholhalt 43,6 %
Färg	<i>Notering saknas</i>
Doft	<i>Notering saknas</i>
Smak	<i>Notering saknas</i>

Glengoyne 21 år	895 kr (70 cl)
Nr 80799 - Beställningssortimentet	Alkoholhalt 43%
Färg	Översatt från www.glengoyne.com : Gammel-gul med bra "legs" (hur whiskyn rinner ner på glasets vägg)
Doft	Översatt från www.glengoyne.com : Röda äpplen, Toffee, Vanilj, Sherry och sött hö.
Smak	Översatt från www.glengoyne.com : Honung och Sherry med en utvecklande aromatisk sensation. Avslutas med en himmelsk ton av ingefära.

Glen Garioch 15 år	250 kr (70 cl)
Inköpt i Tyskland	Alkoholhalt 43 %
Färg	<i>Notering saknas</i>
Doft	<i>Notering saknas</i>
Smak	<i>Notering saknas</i>

Oban 14 år	441kr (70 cl)
Nr 467 - Ordinarie sortiment	Alkoholhalt 43%
Färg	Bärnsten
Doft	Stor, eldig, rökig doft med tydlig fatkaraktär.
Smak	Eldig, komplex, torr och rökig whisky med lång eftersmak.